

MEDİNE-İ MÜNEVVERE'YE GENEL BİR BAKIŞ

İlk İslâm devletinin kurulduğu ve içinde yeryüzünde ibadet niyetiyle yolculuk yapılabilecek üç mescidden biri olan dünyanın içinde "CENNET BAĞÇESİ" bulunan tek yeri Mescid-i Nebevî'nin bulunduğu Arabistan'ın Hicaz bölgesinde yeralan kutsal şehir Medine-i Münevvere yani nurlu şehir. Şehrin eski adı utanılacak yer anlamında Yesrib olup, Hicretten sonra Sevgilimiz Hz.Muhammed (sav) Medine'nin her şeyini değiştirdiği gibi tertemiz bir sayfa açmak için dünyaya, önce bu adı değiştirerek buraya Medine demiştir. Nurlu şehir demistir.

Sevgilimiz Hz.Muhammed'in (sav) ve ashabının, Mekke'de baskı ve işkenceye maruz kaldıkları sırada hicret ettikleri yerdir. Mekke ile Medine arası 430 km civarındadır.

Hicretten bir kaç yıl önce gerçekleşen Buas savaşında Medine'nin hicret öncesindeki yerlileri Evs ve Hazrec'in ileri gelenlerinin çoğu hayatını kaybetmişti. Son Buas savaşına kadar yüz yirmi sene süren kanlı çatışmalar her iki tarafı oldukça zayıflatmıştı. Bunun içindir ki, Kureyş'lilerle bir ittifak anlaşması gerçekleştirebilmek için Mekke'ye heyetler gönderilmekteydi. Hicretten üç yıl önce, son savaşta mağlup durumdaki Hazrec kabilesine mensup altı kişilik heyet, Akabe mevkiinde Sevgilimiz Resulullah'ın (sav) çağrısına uyarak müslüman olmuşlardı. Bu esnada onlar Resulullah'a Medine'deki durumu şöyle anlatıyorlardı: "Biz kavmimizi, hem birbirlerine karşı, hem de kavmimizden olmayan bir kavme (Yahudiler) karşı aralarında düşmanlık ve kötülük olduğu halde geride bırakmış bulunuyoruz. Umulur ki Allah onları da senin sayende bir araya toplar. Dönüp, onları da senin buyruğuna davet edeceğiz ve öğrendiklerimizi onlara da öğretmeye çalışacağız" demişler ve Medine'ye dönerek hemen tebliğ girişmişlerdi. Kısa aralıklarla gerçekleşen Akabe beyatlarından sonra Sevgilimiz Hz.Muhammed (sav), Medine'ye hicret kararı aldığı anda İslâm, Medine'de hâkimiyetini sağlamış durumda idi. Yahudiler, Kitap ehli oldukları için putperest Medinelilere nazaran bilgili kimselerdirler. Onlar mağlup duruma düştükleri müşrik Araplara; "Bir peygamber gelmek üzeredir. O peygamber gelince ona tabi olacağız. İrem ve Ad kavimleri gibi kökünüzü kazıyacağız" derlerdi (Asım Köksal, İslâm

Tarihi (Mekke Devri), İstanbul 1981, 374) Aslında Medine halkının hemen Müslüman olmalarının sebeplerinin büyüğü de, Medine Yahudilerinin gelecek olan peygamberden ve özelliklerinden çokça bahsetmeleriydi. Ancak kendilerinden gelmediği için kabul etmedikleri üzücü bir nottur.

Hicretle birlikte Medine'de ilk yapılan şey, bir İslâm devleti kurularak, herkesin (müslim-gayrimüslim) haklarını ve görevlerini tesbit eden bir anayasanın hazırlanması olmuştur. Kurulan bu devletin tabii başkanı Sevgilimiz Resulullah (sav) olup, bütün işler onun emir ve talimatları doğrultusunda yürütülüyordu. Resulullah (sav), toplumun teşkilatlandırılması ve buraya hicret eden muhacirlerin problemlerinin çözülmesi ile uğraşırken diğer taraftan kurulan yeni devleti tehdit eden müşrik güçlere karşı

korunabilmesi için tedbirler alıyordu. Efendimiz'in (sav) devlet kademesinde de bu şekilde bulunması, hayatın her alanında her mevkinde insanların kendisini örnek alabilecek konumda olması içindi. Çoban içinde örnek var, Cumhurbaşkanı içinde, tüccar içinde, öğretmen içinde ve öğrenci içinde...

Hicretten hemen sonra Sevgilimiz Resulullah'ın (sav) ilk iş olarak yaptığı şeylerden birisi de, bir mescid inşa etmek olmuştur. Bu mescid günlük beş vakit namazların kılındığı yer olmanın yanında, aynı zamanda kurulan devletin idari merkezi konumundaydı. Bir istişare kuruluydu. Siyasî, askerî, sosyal bütün meseleler burada çözüme kavuşturulduğu gibi, eğitim, öğretim faaliyetleri de burada yürütülürdü. Hicretten sonra Medine, Mekke'li müşriklerin askerî hedefi haline gelmişti. Bedir savaşıyla varlığını tüm Arap yarımadasına duyuran İslâm devleti, Uhuddan sonra, bir savunma harbi niteliğinde olan Hendek savaşında düşman güçleri ağır bir yenilgiye uğrattı. Artık hiç kimsenin Medine'ı üzerine yürüme cesareti kalmamıştı. On sene gibi siyasî tarih açısından çok kısa sayılabilecek bir zaman zarfında, Resulullah'ın (sav) komutasındaki İslâm orduları Arap yarımadasının tamamına yakınına İslâm'a boyun eğdirdiğinde, Medine zamanın süper güçlerinden biri olan Bizans'a meydan okuyacak güce ulaşan büyük İslâm devletinin başkentliğini devam ettirmekle birlikte, ilk günkü mütevazı ve sadeliğinden hiç bir şey kaybetmemişti. Medine Resulullah'dan (sav) sonra, EbuBekir (ra), Ömer (ra) ve Osman'ın (ra) hilafetlerinde İslâm devletinin merkezi olma özelliğini korumuştur. Hz.Osman'ın (ra) hilafetinin sonlarına kadar müslümanların fitneden uzak bir hayat yaşadıkları, Medine, Hz.Osman'ın (ra) şehid edilmesiyle çalkantılı günler yaşamıştı. Hz.Ali'nin (ra) halife seçilmesiyle İslâm devletinin başkenti Kûfe'ye nakledilmişti. Siyasî çekişmelerden uzak kalan Medine bundan sonra, Resulullah'ın (sav) şehrinin manevî havasını teneffüs etmek ve onun sünnetini bizzat kaynağında öğrenmek isteyen kimseler için bir sığınak olmuştu. Ashab'ın ileri gelen âlimlerinin bir kısmı, İslâm coğrafyasının değişik yerlerine dağılırken, diğer bir kısmı da Medine'den uzaklaşmayarak burada insanlara Sünneti öğretmek için gayretli çalışmalar yaptılar. Fıkî mezheplerin ekolleşmeye başlamasıyla birlikte, Medine'de de Sünnete sıkı sıkıya bağlı kendine has bir fıkî anlayışı oluşmuştu. Irak'ta İmam Azam'ın ders halkalarında Hanefî fıkî şekillendiği sırada, Medine'de de Medine'nin imamı Malik b. Enes'i çevreleyen ders halkalarında Medine fıkî derlenmeye başlanmıştı.

Medine Haçlı seferleri dahil olmak üzere Moğol istilasının bile tehdiyle karşılaşmış ancak hep korunmuştur. En son atamız Osmanlı'nın sancağı altında bulunan bu mübarek belde Fahreddin Paşa ve arkadaşlarının unutulmaz savunmasının ardından korunarak suud krallığına teslim edilmiş ve günümüze kadar Suud Krallığının bir şehri olarak kalmıştır.

Mescid-i Nebevî hakkında özet bilgi

Mescid-i Nebevî tarih boyu değişik vesilelerle defalarca genişletilmiştir. Müslümanların artışı kesintisiz olarak devam etmektedir. Mescid en son, 1984 yılında başlayıp 1994 yılında bitirilen inşaatla genişletilmiş oldu. İkinci Suud genişletmesi olarak adlandırılan bu genişletmede 6 adet yeni minare dikildi. Böylece minare adedi 10 oldu. Bina, bodrum, zemin kat ve çatı katı olarak üç kattan ibarettir. Bu projede teknoloji imkan dahilinde en iyi şekilde kullanılmıştır. Ses sistemi dünya çapında en iyi ses sistemlerinden biridir. Kapalı devre kamera ve televizyonlar da yine bodrumdaki özel bölümlerde mühendisler tarafından sürekli olarak takip edilmektedir

CENNETÜL BAKİ KABRİSTANLIĞI

Başta Sevgilimiz Hz.Muhammed'in (sav) kızları; Hz.Fatıma, Ümmü Gülsüm, Rukiye, Zeynep, oğlu İbrahim, sevgili eşi Hz.Ayşe ve Hz.Hatice hariç diğer hanımları, torunu Hz.Hasan ve Hz.Osman'da dahil olmak üzere birçok

sahabenin kabirlerinin bulunduğu on bine yakın Sahabenin kabirlerinin bulunduğu, yerini Rasulallah'ın (sav) belirlediği Medine'deki ilk kabristan. Mescid-i Nebevi'ye komşu. Mezarlık olarak kullanılmaya başlamadan önce Baki "Ğarkad" denilen bir tür çalılık ile kaplıydı. Bu sebeple "ĞARKAD" diye de anılır. Buraya muhacirlerden ilk olarak Osman bin Mazun defnedilmiştir. Bundan başka Muhacirlerden, Ensardan bir çok sahabe defnedildiği gibi, birçok İslam alimide buraya defnedilmiştir. Suudî ailesinin Hicaz'a hakim olmasından sonra burada bulunan mezarlar tamamen düz bir satıh haline getirilmiş ve içine girilip ziyaret yapılması yasaklanmıştır.

MESCİD-İ KIBLETEYN

Müslümanların iki kibleli olan tek mescidi daha önce Müslümanların Mescid-i Aksa yönünde olan kiblesi hicretten 18 ay sonra Şaban ayı 15'inde (Berat Kandili) gelen vahiy ile Bakara suresinin 144.ayeti nazil oldu. Sevgili Peygamberimiz Kudüs'e yönelik

olarak kıldırıldığı bir rivayette öğle diğerinde ikindi namazının son iki rekâtını namazı bozmadan Kabe'ye yönelerek tamamladı. Bu sebeple Seleme oğulları mescidine iki kibleli mescid anlamına gelen Mescid-i Kibleteyn denilmiştir.

KUBA CAMİ

Sevgili Peygamberimiz'in (sav) Medine'ye hicret esnasında binâ ettiği ve içinde ashabıyla birlikte namaz kıldığı, İslam'da inşa edilmiş ilk mescidi. İslam'ın yükseliş devri öncesinde ve tam anlamıyla bir dönüm noktasında bina edildiği için

önemli hatıralar taşır. (Tevbe, 107-108) Ayette takva üzere kurulan mescid olarak övülmektedir. Kubâ Mescidi Rasulallah'ın (sav), düzenli olarak Cumartesi günleri ve bazen pazartesi, zaman zaman da Pazartesi günleri ziyaret etmeyi âdet haline getirdiği bir mesciddi. Sevgilimiz Hz.Muhammed bu mescid için şimdiki son halinin kapısında yazan şu hadisi şerifi buyurmuştur;"**Kim güzel bir şekilde abdest alırsın, sonra Kubâ Mescidine gelir ve orada namaz kılsa onun için umre sevabı vardır"** (İbn Mâce, İkamê, 198; Tirmizî, Sâlat, 242)

Mescid-i Nebevî ve Medine'deki dokuz mescid gibi Kubâ Mescidinde de eğitim ve öğretim devam etmekte idi. Hz. Peygamber buraya her gelişlerinde buna nezâret ederdi (Muhammed Hamidullah, İslâm Peygamberi, Trc. Salih Tuğ, İstanbul 1980, II, 893; İbn Abdilber'den). Mescid, Suudî Arabistan hükümeti tarafından yıkılıp kubbeli ve çifte minareli olarak büyütülerek yenilenmiştir

UHUD DAĞI

Uhud, Medine'nin 5 km kuzeyinde yer alan bir dağın adıdır. Rasulallah (sav), Hicretin 3.yılında, bu dağın eteklerinde Mekke'li müşrikler ile savaştı. İslam tarihinde Uhud savaşı diye anılan bu savaşta aralarında Hz.Hamza, Abdullah b. Cahş, Musab b. Umeyr 'in de bulunduğu 70 mübarek sahabe şehit

olmuş ve buraya defnedilmiştir. Uhud şehitliğinin ziyaret edilmesi müstehap görülmüştür. Rasulallah Efendimiz; "**Uhud bizi sever, biz de kendisini severiz**" (Buhari, Cihad, 71, II, 223)

Uhud Savaşı'nda Müslümanların mağlubiyet sebebi, Al-i İmran Suresi 152 ve 165. ayetlerde işaret edildiği gibi, okçuların mevzilerini terk etmeleridir. Sevgilimiz Rasulallah'ın (sav) emrine muhalefet, birden savaşın seyrini değiştirmişti. Bununla beraber, bu mağlubiyete hikmet noktasından baktığımızda karşımıza Al-i İmran süresinin 40.ayeti çıkar. Bu ayette buyurulduğu gibi, Allah Müslümanların ıhlâsını ve samimiyetini ölçmek, müminlerden Hz.Hamza ve Mus'ab Bin Umeyr gibi güzide sahabeleri şehadet mertebesine erdirmek ve bilemeyeceğimiz binlerce hikmetlerden dolayı mağlubiyet vermiştir. Sevgilimiz Hz.Muhammed (sav) hayatta olduğu için bu savaş kaybedilmiş sayılmaz aslında. Önce biz Müslümanların zaferi vardı biranda gerileme oldu. Ama netice itibariyle mesaj belli. Ne olursa olsun okçular tepesinden inmemeli Sevgilimiz Hz.Muhammed'in (sav) sözüne güvenmeliyiz.

HENDEK VE YEDİ MESCİDLER

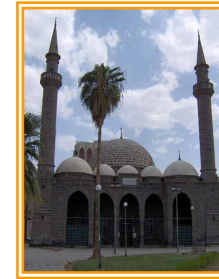

Hicretin 5.yılında 23 Şubat 627'de Medine'nin kuzeyinde gerçekleşen Hendek savaşının yapıldığı bölge ve birbirine yakın küçük küçük yedi mescidin bulunduğu yerdir. Bunlara "Yedi Mescidler" denir. Şimdi 6 mescid yerine büyük yeni bir mescid yapıldı. Medine'ye gelenler tarafından buraların da ziyaret edilmesi âdet haline gelmiştir.

OSMANLI TREN İSTASYONU VE AMBERİYE CAMİ

Osmanlı, devrinde sadece Hicaz bölgesinde 10 mescid, 17 medrese, 12 kütüphane, 8 tekke, 932 dükkan, 4 han, 2 hamam ve birçok misafirhane yapılmış. Bu eserlerin inşasında temel amaç hacıların ve bölge halkının istifadesi olmuş.

Abdülmecid Han döneminde Mescid-i Nebevi'nin genişletilmesi, II. Abdülhamid Han devrinde ise Hicaz Demiryolu'nun inşası öne çıkmış. Hatta Abdülhamid Han demiryolunun Medine'ye kadar ulaşması için İslâm dünyasında özel bir yardım fonu oluşturmuş. Medine'den yola çıkan biri, Şam ve İstanbul üstünden Avrupa'ya kadar gidebilmiş. Raylar Medine'ye

kadar uzanınca şehrin refahı artmış, ticari hayatı hareketlenmiş. Ancak 9 senelik hizmetten sonra İngilizlerin tahribiyle Medine'ye uzanan rayların Osmanlı ile irtibatı kesilmiş. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra hem Hicaz demiryolu hem Medine Tren İstasyonu kaderine terk edilmiştir. Mescid-i Nebi, Mescid-i Kuba, Kibleteyn Mescidi, Uhud tepesi gibi dini ziyaret mekanlarından sonra kutsal topraklarda en çok ilgi gören yer Medine Tren İstasyonu.

(Derleme; Adnan ŞENSOY)

